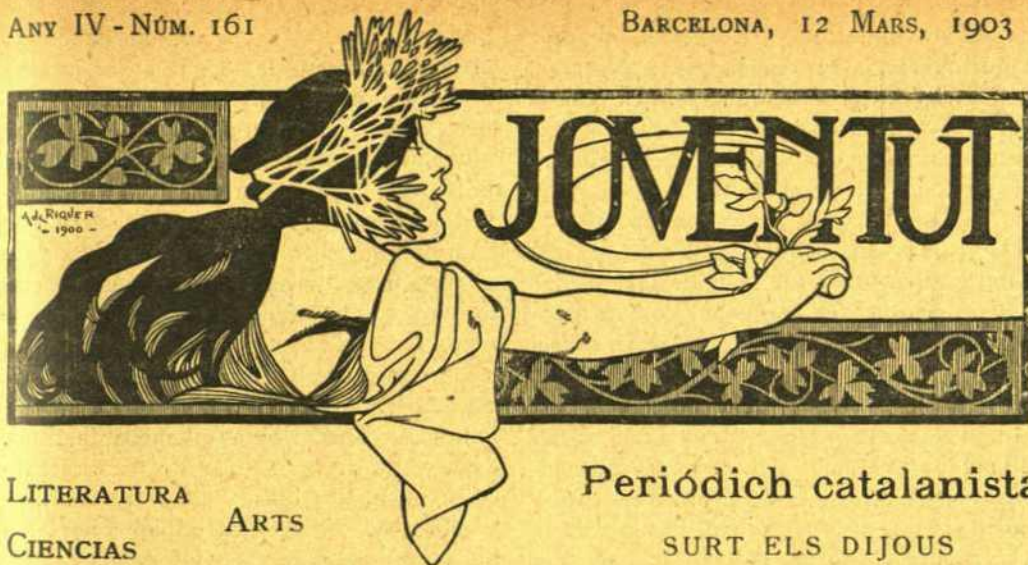

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Nacions colonisadores, per Joseph Martí y Sabat.—
Reformas del Notariat, per Domingo Pou y Lladó.—
Federal y catalanistas, per D. Roig y Pruna.—Tea-
tres, per Emili Tintorer.—Horetjias. La Família: El
seu present, per Salvador Albert.—Concerts Sechia-
ri-Casella, per Geroni Zannó.—Notas bibliográficas,
per ídem.—Fonaments de mon mètode de cant, per
A. Ribera.—Revista de revistas, per Lluís Via.—
Novas.

FOLLETI:

MARINES Y BOSCATJES, per Joaquim Ruyra.—
Plech 9.

FORA DE LA VIDA, per Joseph L. Pagano.—Traduc-
ció catalana.—Plech 3.

NACIONS COLONISADORAS

Un fet eloqüent y significatiu ha tingut lloch aquests últims temps, en un apartat recó del món. Ens referim a la coral y franca rebuda feta al ministre de las Colonias anglés, Mr. Chamberlain, pels heroichs y patriarcalis pobles del Transvaal y del Orange.

La gran nació inglesa, al declarar sense lligitim y poderós motiu (principalment per instigació del aventurer Cecil Rhodes) la guerra a las dugas repúblicas sud-africanas, va cometre un acte pel que ha incorregut en grave responsabilitat devant de la Historia. No obstant, ara, després de feta la pau, al con-

cedir als pobles boers crescudas sumas en concepte d'indemnisació a las personas que per la susdita guerra varen sufrir importants perduas en sas propietats, y sobre tot, més que per tal concessió, pel compromís formalment contret per Inglaterra, referent a que continuarian disfrutant els boers d'aquellas manifestacions características d'un poble y connaturals ab ells, o sia de sa llengua, religió, lleys, de la propia gestió de sos interessos... en una paraula, per haver reconegut (no concedit) Inglaterra una perfecta autonomia al Transvaal y al Orange, s'ha fet aquella poderosa nació acreedora a l'admiració y respecte del món civilisat.

Sols seguint una conducta política y econòmica com la que Inglaterra segueix respecte de sas colonias, se comprén que s'hagi constituït y tingui veritable forsa l'actual imperi britànich, ja qu'en ell no's violentan las lleys naturals, que lo mateix regeixen als individus qu'als pobles; una de quals lleys es que als grupos socials que per son espontani desenrotllo han adquirit condicions de vida y de civilisació, els hi sian aquestas respectadas, tenint un ample cercle en que moures.

L'imperi britànich, donchs, está constituït orgànica y armònicament y, per lo tant, té veritable unitat interna, derivantse

d'aquesta unitat un gran poder, ab quin contribuïx, a la vegada que a prosperar ell, a fer avensar a la humanitat. En efecte: ¿quin estat d'Europa sinó Inglaterra pot presentar una obra civilisadora, y enorgullirse d'ella ab justícia, com la que aquella nació ha realitzat en sas llunyanas possessions d'Oceania, avuy convertidas en un prósper estat gracias a la constitució de l'*Australian Commonwealth*, que segons el notable tractadista francès M. Leroy Beaulieu, es *le chef d'œuvre de la colonisation moderne*? ¿Quin estat podria evitar la separació — o al menys tentativas de la mateixa — d'una colonia tan allunyada de la metròpoli com es el Canadà, y además subjecte a la tan poderosa acció qu'en el mateix exerceixen els Estats Units pera poder conseguir la realització de una federació americana, si Inglaterra no hagués organitzat dita colonia d'una manera tan autonòmica y expansiva com ho feu per medi del *Acte del Parlament britànic de 1867*? (1) Sense por d'equivocar-nos podem dir que cap dels actuals estats d'Europa, a causa de las idees politicas dominants en els governs que a aquells regeixen. En efecte: ¿cóm poden dits governs considerar a las colonias com a sers que quan han adquirit cert grau de desenrotlló polítich y social tenen perfecte dret a governarse per si mateixas per'aixís poder realisar sa propia obra en el conjunt de la humana civilisació, si dintre mateix de molts, per no dir tots els estats artificials que dirigeixen, hi há entitats nacionals que continuament protestan de la imposició tirànica que sobre d'ellas pesa, nacions que al comensar a ésser absorpidas tenian ja desenrotllada una poderosa civilisació, superior moltes vegades a la de sos dominadors? Mes pot ben bé dirse qu'en el

(1) Segons tal *Acte*, l'única intervenció qu'en el govern del Canadà té Inglaterra consisteix en el nomenament per part d'aquesta dels individus (precisament fills del Canadà y teninthi propietats rurals) que constitueixen la Cambra alta o Senat, y además en l'exercici pel governador general anglés del càrrech de jefe del poder executiu y d'algunes atribucions sobiranas; essent també autònoms els diferents estats o regions de que'l Canadà's compon. D'aquesta manera pot explicarse cóm dita colonia, qu'en l'època en que Fransa la va abandonar a Inglaterra (sigle XVIII) sols tenia 60.000 habitants y segons Voltaire no era més que *quelques arpents de neige*, s'hagi convertit en una nació poblada y rica.

pecat hi han trobat la penitència, donchs aixís com Inglaterra, degut a son excelent sistema polítich-colonial, troba en sas colonias fonts permanents de riquesa y constant aliment de son comerç e industria, en cambi'ls altres estats qu'en sas colonias segueixen una politica de dominació tirànica y d'absorció, si bé durant cert temps (quan la metròpoli pot disposar de grans elements militars) també se'n beneficia son comerç e industria y tenen certa riquesa, no obstant també sempre hi há l'amenassa de voler ditas colonias sacudir el jou que las esclavisa, apelant pera conseguirho a tota mena de medis, comensant per las peticions y súplicas, seguint las imposicions, y per ultim cometent terribles violencias, qu'originan guerres en las que s'oblidan sempre'ls fonamentals devers d'humanitat, produhintse com a conseqüència final una completa separació, filla no més que del odi y de la venjança.

La politica d'expansió y de respecte a las nacionalitats en general, vinculada avuy dia casi exclusivament a Inglaterra, té, no obstant, un gloriós precedent en nostra patria, quan aquesta lliurement vivia originant sa propia civilisació, tan floreixent. També Catalunya conquistava 'ls pobles no per absorbirlos y dominarlos tirànicament, sinó pera obrir nous mercats a la poderosa industria y comerç catalans, reconeixent qu'en aquestas branques de l'activitat humana descansa l'única base de la riquesa de las nacions. Els pobles que nostres reys unian a sos dominis, conservavan sa propia manera d'ésser, no s'adonavan de nostra dominació: aixís s'explica qu'en els nostres estats mediterranis no hi haguessin sublevacions contra la sobirania catalana, ans al contrari, tenim en nostra historia un hermós exemple de fonda adhesió envers Catalunya, per part d'un dels pobles que aquesta dominá. Al saber els sicilians qu'en el tractat de pau d'Anagni celebrat entre'l rey d'Aragó, el de Fransa y Carles d'Anjou s'havia acordat que la Sicilia seria abandonada per la Confederació catalana-aragonesa, protestaren enérgicament de tal clàusula del tractat, enviant al efecte una embaixada al rey d'Aragó pregantli que no'ls abandonés. Devian comprendre qu'en tal cas serian victimas de la politica cesarista y tirànica que ja llavors la casa d'Anjou, y so

bre tot Fransa, comensavan a implantar per'anarla continuant fins als nostres temps en proporció creixent. Complertament diferenta era, com ja havem dit, la política propia dels reys d'Aragó, donchs era aquesta plena ment expansiva, respectuosa ab els pobles qu'estavan en una relació o altra ab ella. Valencia, Mallorca y'ls altres regnes que tots junts constituïan la Corona d'Aragó, visqueren una vida autònoma y natural.

La lluyta èpica entre nostra patria y la casa d'Anjou en el sigle XIII pot ésser considerada com a lluyta de dos temperaments, de dos genis nacionals oposats: de la llibertat y'l cesarisme, l'legitim precursor del jacobinisme. No hi há dubte: si Catalunya, conservant son caràcter propi, no hagués suferit influencias extranyas, hauria arribat a adquirir un extens imperi colonial, ja en els territoris que tanca'l Mar Llatí, ja en els enclavats en la immensitat del Océa: imperi qu'hauria sigut fort y potent, y propagador de la civilisació.

L'analogia qu'havem establert entre Catalunya e Inglaterra (aquella un dels estats més poderosos de la Edat Mitja, aquesta qu'ho es dels temps moderns) ens ensenya que pera governar ab acert, y fundar estats de sòlida constitució interna, es precis respectar sempre l'obra de la naturalesa, es a dir, no voler la nació qu'en un moment determinat potser té gran forsa material, destruir per medi d'aquesta la vida propia d'altres organismes socials, d'altres pobles que, per una causa o altra, están subjectes y associats ab aquella nació o estat; donchs aixís compenetrantse y vivint en vera armonia, constituïen un centre desde'l que's difundeix per la terra, a manera de llum suau, una civilisació impregnada de llibertat y d'amor, ja qu'en aquests nobilissims sentiments té'l seu origen.

JOSEPH-MARTÍ Y SABAT.

REFORMAS DEL NOTARIAT

Llegim en el número 194 del periòdich professional *El Notariado*, que's publica a Reus, copia de la carta dirigida per l'actual ministre de Gracia y Justicia senyor Dato al director de *El Imparcial* ab fetxa 16 de febrer prop passat, y podém dir que, sense voler negar la bona intenció que pot haver dictat l'esmentat document, no podém assentir de cap manera als comentaris encomiàstichs que d'ell fa aquella publicació que, més qu'alabansa dignament feta per homes conscients y dignes d'ésser lliures, semblan l'interminable blincament d'espínada fet per parias xinos devant de llur mandari jeràquich pera fersel propici y guanyar son favor a copia de nuvoladas d'incens y de rastrera adulació. Tot son alli alabansas dels propòsits del senyor Dato en general y en especial dels que's refereixen als medis d'evitar la competencia entre notaris, l'agabellament d'assumptos y la intrusió en las funcions notariales de personas extranyas a la carrera ab participació en els honoraris del notari, sense pararse pera res en l'esquarterament dels colegis notariales, fraccionant els existents en tantas quantas son las provincias d'Espanya y la centralisació de las oposicions a Madrid, tant per la provisió de las notarias com per la formació del cos d'aspirants al Notariat que's tracta de crear ab certas atribucions pera desempenyar interinament notarias vacants y substituhir als notaris en llurs ausencias, reformas totas en que cal parar atenció de debó.

Els incensayres de Reus no pensan en la escassa representació que com a colectivitats tindran els colegis notariales provincials y en que, llevat del de Barcelona, prenent a Catalunya, per exemple, ls de Lleyda, Girona y Tarragona, s'assemblaran a las Diputacions de las mateixas provincias, que de res o de poca cosa serveixen. No es aixó lo que'l Notariat necessita, sinó que li convé estar constituït en agrupacions regionals ab verdadera forsa y d'importancia colectiva incontestable. No compreném qu'es lo que's proposa'l senyor Dato ab tal esquarterament dels colegis de notaris, esquarterament tant més pertorbador quant que, reformas tan importants com la qu'actualment se fa del re-

gistre d'últimas voluntats se basan en la divisió del Notariat en els colegis actuals, fonamentantla, per lo que's veu, en una organització destinada a desaparèixer. Ademés, resulta clar que cada un d'aquests colegis haurà de tenir sa secretaria ab la dependència necessaria y ab el consegüent augment de gastos qu'aixó suposa, gastos qu'haurán de suportar corporacions de vida de si ja raquítica dat l'escàs número de membres ab que comptarán. Aixó tampoch ens ho expliquem, y no'ns cap a la barretina que, havent-se d'anar reduhint cada dia en més escala'l número de notaris, sia necessari, ni tan sols convenient, fraccionarlos en més colegis dels que hi há actualment. Ara, si's tira a crear dependencias sostingudas per corporacions febles a las quals puga'l poder central fácilmente imposarse fentlas acceptar, pera servir-las, personal enviat de Madrid estant, es diferent; per'aixó sí que la nova organització será terror més abonat que l'actual.

Tampoch pensan els panegiristas de las reformas del senyor Dato en lo que significa pera las regions com Catalunya y altrás que tenen vida propia y Dret diferent del de Castella, ni en els sacrificis que als opositors de provincias imposa la centralisació de las oposicions a Madrid, fent a aquests espanyols de condició evidentment inferior als mimats fills de la capital de la monarquia y de sas immediacions. No saben comprendre que tals reformas poden haverli sigut inspiradas al senyor Dato per gent sempre disposada a acostar la brasa a la seva arengada y que ja en altrás ocasions han fet polèmica del assumpte en la premsa professional, essentlos la idea enérgicament refusada y combatuda per notaris de regions forals. Tot li passen aquests senyors al senyor Dato, mentres que, embolicada ab reformas disolvents, vingui la que destrueixi la competència entre notaris. No's recordan més que d'ells mateixos, no pensan més qu'en avuy y no preveuen las conseqüències que certas reformas tindrán pels notaris de demà, y no sols pera aquests, sinó també pels d'avuy, pera ells mateixos y pera Catalunya.

Sostenen que'l Notariat cau en desprestigi y veu fugir de las notarias la contractació per causa de la competència, essent aixis que, malgrat a la barrohera organització do-

nada a tal institució y a la guerra sorda que'l mateix poder públich li fa, conscient o inconscientment, desde'l centre d'Espanya, es encara la carrera del Notariat la que gosa de més confiança y de mellor concepte públich y de més respecte y consideració. Sense negar la conveniència de destruir la competència notarial per medis racionals, devém negar en absolut que'l Notariat estigui en desprestigi davant del públich, y que la competència esmentada sia causa de la disminució de la contractació pública. Que aquesta mimva a partir del dia en que s'implantá'l regim hipotecari actual, es un fet observat per tothom. Lo que falta saber es per qué mimva.

La contractació pública baixa porque es cara, y es cara pels impostos que la oprimeixen y qu'en molts casos son una mida prohibitiva contra ella, cosa aquesta demostrada fins a la sacietat en treballs doctrinals publicats en revistas professionals en fetxas no tan llunyanas que'ls redactors de *El Notariado* no hagin pogut llegirlos. Ademés, aquesta contractació's desenrotlla en condicions precarias, perquè'l poder públich mateix, quan legisla, tira sempre contra ella, ja convertint al notari en agent indirecte del fisch al ferli exigir la cédula personal als otorgants y prohibirli l'admissió de documents que no hagin pagat l'impost o no vinguin en el paper sellat corresponent, ja facultant a funcionaris d'altres ordres pera formalisar documents que per llur naturalesa cauhen dins de la esfera propia del Notariat, ab la circumstancia de que a tals funcionaris, en casos dats, se'ls prescriu l'empleo d'una classe de paper y al notari un'altra de més cara, ja carregantla en molts casos ab els impostos de timbre y drets reals en termes que constitueixen una verdadera aberració, y ja finalment, fent dependre, de fet al menys, la eficacia dels actes y contractes, del criteri d'un registrador o dels seus substituïts, quan la missió del registrador no devia ésser calificar la capacitat dels otorgants ni la relació jurídica entre ells creada, sinó registrarla o inscriurela, segons ho indica ja'l nom dat per la llei a tal funcionari, fent constar, si's vol, pera salvar sa responsabilitat, el concepte que d'ella formi, mes registrantla sempre y tornantla als interessats desseguida, ab

lo qual s'evitaria la llarga permanència de documents en la oficina del Registre, generadora d'entorpiments que cansan y perjudican a voltas al públich d'un modo incalculable.

Falta es de sentit práctic per causa única del malestar de la classe notarial lo que segurament no es més que un efecte més o menys directe del mimvament de la contractació pública, degut al cúmul de concausas avans indicadas, y encegarse perseguint el fantasma de la competència sens adonarse de qu'en el quadro de reformas del senyor Dato n'hi há qu'entranyan, ja que no la mort immediata del Notariat, son divorciament de la opinió pública primer y sa desaparició després, ensemps que un tir directe contra'l Dret catalá y contra tota legislació particularista, fins avuy guardats fidelment pel Notariat regional, y especialment pel catalá, dret que no sabem com guardarà d'aquí endevant aqueix mateix Notariat nodrit per opositors y aspirants que, degut a la centralisació de las oposicions a Madrid, serán, en sa inmensa majoria, gent extranya a nostra terra.

Medis d'evitar la competència notarial de mal género, l'agabellament d'assumptos y la intrusió en la carrera de personas a ella extranyas, n'hi há molts, sense necessitat de buscarlos en reformas perillosas pera'l Notariat y pera'l Dret especial de las regions que'l tenen diferent del de Castella. D'aquests medis, que serian llarchs d'exposar en aquest article, n'hem parlat fa ja temps en carta particular al senyor director de *El Notariado*, qui no'ls doná més importància que la de paliatius o remeys per fora, sense més argumentar sobre l'assumpte, y aixis hem arribat fins avuy, en que'ls notaris catalans y'ls de las demés regions forals no deuben callar per rahons de companyerisme, perque primer que'ls companys son la Institució, nostre Dret especial y la Patria, exposats avuy seriament a pagar els plats trencats en las qüestions interiors del Notariat qu'han dat lloch a que'l poder central s'ocupés d'aquesta institució de la manera desdixada que nosaltres temiam ja fa molt temps.

Escritas las anteriors linias, hem vist publicat el real decret en que's tracta de portar a la práctica, en gran part, las reformas anun-

ciadas pel senyor Dato. L'enemich ha romput el foc; procurém tots els bons catalans estar en nostre lloch en defensa del Notariat catalá, de nostre Dret y de nostra Patria, y procurém en lo possible que las demés regions espanyolas que tenen Dret especial que salvar fassin lo mateix, y qu'en general ho fassin totas las altrás que sens aquesta circumstancia vulguin resistirse a l'absorció creixent e insaciable del centre d'Espanya, que tira obertament a agabellar y emportar-sen a casa seva tot lo dels altres espanyols.

DOMINGO POU Y LLADÓ.

Hostalrich y mars, 3, de 1903.

FEDERALS Y CATALANISTAS

Els distingits capdevaners de la simpática novella agrupació autonomista «Catalunya Federal» han fet darrerament, en diferents actes de propaganda, manifestacions explicitas de germanor marcant un pervindre no llunyá rublert d'esperansas, manifestacions que no han pogut menys de satisfernos als catalanistas qu'estém convensuts de que sols ab la unió dels elements que trevallém per'assolir un fi comú, recobrará prompte Catalunya la llibertat que li manca. Y aquesta afinitat d'idees que nosaltres creyém de suma necessitat, no es pas filla d'avuy, puig ja en vida del fervent apóstol del Federalisme, l'anyorat Pi y Margall, se manifestá diferents vegadas, arribant a sagellarse y ferse marcadament visible ab motiu de son darrer viatge a Catalunya pera presidir nostres històrichs Jochs Florals.

Ademés, es innegable que'l partit federalista està passant una crisi profunda, preludi d'una mort probable, desgraciadament prevista al deixar d'existir l'ànima del mateix; puig l'absorbent teoria unitaria y centralista, tan fonament arrelada a Espanya, ab sas bafaradas corrupteras esmortuheix l'arbre de l'Autonomia, plantat y cuydat ab perseverancia exemplar per aquell inclit patrici.

Y com que una de las branques d'aquest arbre que s'está neulint es la del Federalisme catalá, per aixó nostres germans que l'ayman de veritat, creyent fer un bé a nostra terra y honrar dignament la memoria del que

fou son quefe, autorisat, giran la mirada envers el Catalanisme pera que, ab son esplet majestuós de vida, li infiltri nova sava vivificadora.

Y'ls nostres federals son molt lògichs ab son obrar, donchs saben de sobras que sols a Catalunya son compresos els salvadors ideals autonòmichs, y que sols els catalanistas som els que fa un grapat d'anys que'ls venim pregonant sense descans.

Entaulada està, donchs, una lluyta capdal de vida o mort, quin resultat ens temém no sigui gens satisfactori pera 'l Federalisme. Però aixis mateix estém convensudíssims de que si'ls federals, lliures de prejudicis y fins tal vegada arrostrant las calumnias y'ls afronts de la enemiga tayfa, segueixen la orientació dreturera empresa, y cada jorn més marcada, realisarán una tasca altament profitosa.

Un eloqüent orador ha dit fa poch que las Bases de Manresa, en el fons son el programa d'en Pi y Margall, y que sols la base que tracta de la elecció de las Corts Catalanas l'impideix declarar-se francament catalanista.

Y nosaltres hi devém afegir: Si es tan insignificant la diferencia d'abdós programas ¿no es contraproduhent el no viure y treballar en armónica germandat, tota vegada que dintre'l Catalanisme son molts els qu'estém identificats ab lo essencial del programa federal del 22 de juny de 1894?

Y no se'ns retregui pas, pera refutar nostra aspiració, que l'escull important que impossibilitaria l'anhelada unió fos la delicada qüestió religiosa, puig es de tothóm ben conegut qu'avuy son en gran nombre'ls catalanistas partidaris de la separació absoluta de la Iglesia y l'Estat, basada en el respecte a totes las religions, mes sense preferencias ni privilegis per cap. Y fins el moment es oportú. En vigílias de celebrar el Catalanisme una trascendental Assamblea pera revisar els acorts presos fins avuy, creyém qu'es arribada l'hora de que'ls veritables federals, compenetrants del esperit amplíssim que predomina dintre nostre camp, se decidiran d'un cop a venir a treballar ab dalit sota nostra honrada bandera, exposant sempre las fermes conviccions fins avuy sostingudas.

Pensin que la befa y la riota de que puguin ésser objecte per part de nostres enemichs

irreconciliables, es la garantia més evident de la eficacia de la esmentada unió.

Y recordin las proféticas paraulas de son mestre: «No oblidéu que units (federals y catalanistas), podriam fàcilment transformar las condicions de vida del país, y dintre de ellas assegurar l'engrandiment de nostra aymada Catalunya.» Si'ls nostres desitjos se complissin, si la unió de federals y catalanistas, tan beneficiosa pera Catalunya, s realisés, ¡quin goig pels que venim de temps formant la esquerra del Catalanisme militant!

D. ROIG Y PRUNA.

TEATRES

AL TELEFONO.—CRÓNICA.

En Zacconi ha complert la paraula: ha tornat. Y aquesta vegada pera donar una llarga serie de representacions; lo qual ens permetrà, sens dubte, poderlo veure en molts d'aquellas obras del teatre modern y algunas del clàssich que porta en son escullit y variat repertori. Per ara sols un estreno 'ns ha donat: *Al telefono*, quadro dramàtich en dos actes original de dos autors francesos, mon-sieurs de Lorde y Foley.

La idea no pot ésser més sugestiva ni més nova. Es una verdadera troballa. En el primer acte'ns presentan els autors un interior tranquil; una familia (pare, mare y un fillot), en la que hi regna l'amor y l'armonia. Som a fora, y'l marit, que té de marxar, se despedeix tendrament. Aquest quadro no té altre objecte que interessar al públich en favor dels personatjes, que sufriran després. El segon passa en la casa d'uns amichs de la familia, als qu'ha vingut a saludar el marit, aturantse al efecte en el curs de son viatge, y desd'ahont pot comunicar per teléfono ab els seus. Ja havian quedat en ferho. Uns lladres entran en sa casa, y'l marit, que per teléfono ha escoltat de llabis de sa esposa las primeras angunias de la por, acaba per sentir els últims remors de la lluyta entre'ls miserables y sa familia abandonada.

La impressió que produheix l'obra es intensissima, y'l terror del protagonista, impotent pera fer res, se comunica al públich. Encara que de construcció molt descuydada, abundanthi las inverosimilituts y'ls efectes melodramàtichs, en l'obra hi há quelcóm de fondament tràgich, tràgich a lo Maeterlinck, es a dir, engrandint la impressió dramàtica per la sugestió y'l misteri. Lo qu'el protagonista y nosaltres sabém, lo qu'ell y nosaltres endeviném, excita de tal manera nostra sensibilitat, que'l drama que passa al lluny ad-

quireix unas proporcions extraordinaries. Llastima, com he dit, que una idea tan hermosa no hagi sigut desenrotllada ab més sobrietat y ab més verosimilitut.

Es clar que un'obra aixís se presta a molt variadas interpretacions. ¿Es possible precisar lo que faria un home en situació tan violenta y extraordinaria? En Zacconi va estar molt just y natural en tot el primer acte, despendintse afectuosament dels seus, tranquil·litzantlos y detallant tots els petits actes de qui va a emprendre un viatge. En el segon també estigué perfecte, bromejant primer ab sa muller y ab son fillet per teléfono, y després exaltantse poch a poch a mida que va enterantse de la terrible situació en que's troban. Totes las tranzicions, de la sospita primera a la intranquil·litat, d'aquesta a la impaciencia, arribant després fins a la por, el terror y'l desespero, va subratllarlas en Zacconi perfectament, produhint'en el públich una impressió fonda.

Las demás obras qu'en Zacconi'ns ha donat fins ara, ja las coneixiam. Casi todas las havia representat a Barcelona ell mateix. *I disonesti*, d'en Rovetta, y aquell tan suggestiu quadre d'en Bracco, *Pietro Caruso*, son las mateixas ab que ha debutat aquest any com ho feu l'any passat. Més en l'última qu'en la primera s'hi llueix en Zacconi, detallant el personatge ab un art incomparable. El tipo es més humá, y en Zacconi'l sent mellor.

Després, pagant tribut a la tradició—sembla impossible que fins actors com ell no sápigam sustréuressen—va representar *La morte civile*, aquell dramón que un temps entusiasma y avuy ens deixa frets a pesar de la interpretació sobria que li dona en Zacconi.

Tristi amor, obra que'ns havia donat a conèixer en Paladini ab la Mariani, es l'única que no li haviam vista fer. Confesso ingenuament qu'en Zacconi no'm va entusiasmar. Si en las escenas que'n podriam dir tranquil·las o de costums, se distingeix per sa naturalitat, en las passionals s'hi trasllueix l'artifici y bon xich d'afectació. Evidentment en Zacconi no sent el personatge, lo qual me confirma en la opinió de que aquest actor no's troba gens bé en quadros convencionals.

Per aixó fa una creació del seu paper en *Il pane altrui*, aquell drama d'en Tourgueneff quin protagonista es en el fons un tipo verament humá, a pesar de la factura melodramática de l'obra.

Y per aixó en *Otello*, el gran drama tràgich de Shakespeare, en Zacconi s'entrega per complert. En Zacconi—se veu en infinitat de detalls—ha estudiat l'obra y'l tipo ab un carinyo y un cuydado exquisits. Sempre está

en situació, sempre veyém en ell al moro de cor senzill y passions violentas, al home-nen etern, joguina de las miserias de la vida y de la maldat humana. Però fa quelcóm més que detallar el personatge: sab identificarshi, y en las escenas culminants del tercer, del quart y del quint actes ja no es l'actor qu'estudia sinó l'artista que sent, que sent profundament; y'ls seus crits, els seus gestos, els seus raptos de passió y de rabia, de rencor y de tendresa, de crudeltat y de compassió, de feresa y de desespero, tot li surt de l'ànima, tot li surt espontani. Y l'artista s'eleva a las regions de lo sublim, que tan pocs actors han pogut assolir.

El públich, qu'en dias anteriors s'havia mostrat un xich fret, va entregarse, tributantli una ovació d'aquellas qu'avuy ne veyém pocas. Ja era hora. Perque en veritat dech dir que comensava a desconfiar d'aquest públich barceloní que, segons diuen, es tan aficionat al art escénich. *Aun hay patria, Veremundo*. Val més aixís.

De *Els Espectres* y la interpretació que dona en Zacconi a la gran tragedia d'Ibsen, ja n'he parlat ab detenció en aquestas mateixas planas. Aquesta vegada no ha surtit tan ajustada com l'any passat. La que feya de senyora Alving y'l que feya d'Engstrand no están de bon tros a l'altura dels seus papers. Fins la presentació escénica'm va semblar molt descuydada, lo qual es gravíssim en dramas com aquest en que'l medi ambient té gran importancia pera'l degut efecte de conjunt.

D'en Zacconi diré qu'en els dos primers actes me semblá que'l desitj de detallar el cas patològich li feya exteriorisar massa la malaltia, en perjudici del drama intern que'l rosegava, lo que dona lloch a que's discuteixi la major o menor verosimilitut de determinats recursos qu'emplea. En cambi, en el tercer acte va estar inmens de veritat, de sentiment y d'expressió. El mellor elogi que puch fer d'ell es dir que com a actor está a la mateixa altura de la situació tràgica, una de las més intensas que may s'hagin dut al teatre.

Diumenge va repetir *Otello*, y dilluns, per primera vegada aquest any, *Anime solitarie*, d'en Hauptmann, obra en la que no sols se lluhi en Zacconi, sinó tots els que hi prenen part, distingintse la senyora I. Cristina, com en *Otello* s distingeix en Bagni fent de Yago.

HERETJÍAS

LA FAMILIA: EL SEU PRESENT,

En la organització actual de la societat, viure es defensar-se. Batejém ab els noms de «amichs», «parents», etc., etc., altres tantes categories de *companys de causa*. Quan dihem «enemichs» parlém sempre ab lamentable propietat. Constituhim agrupacions, es a dir, *unitats tàcticas*, més o menys nutridas, una de las quals es la Família.

Per'arribar al seu estat present, ha tingut de passar aquesta institució fonamental per innombrables vicissituds desde que sorgi de la rassa que's fraccionà en grups, com si en la marxa envers el progrés fos més convenient avensar per companyias que per batallons.

Lo passat, com lo present, ha tingut sa rahó d'existir; tot, fins nostre infantil orgull al créurens tan y tan lluny de nostre origen miserable... Aquest orgull, si no altra cosa, es una prova de nostre afany d'ésser, afany nobilíssim quan es sincer, perque'ns obliga a *fernos*. «*Grattez le Russe, vous trouverez le Tartare*»: gratéu l'home modern y trobaréu el salvatge; el salvatge, avuy com sempre, ignorant de si mateix, que's disfressa de mil maneres pera mellor dissimular. (Vegis el virolat mostruari d'humanas extravagancies de la Sanch, del Diner y fins de la Inteligencia.)

Es considerada la Família com un pas de gegant en el camí de la civilització. Ella ha desenrotllat els nobles sentiments del sér humá, ha promogut hàbits en ell de treball regenerador, destruhint la seva ingénita peresa enervadora. En aquest concepte devém molt a la Família. Però hem portat, tal volta, massa enllà'l nostre agraïment al creure que'ns devém a n'ella. En nom de la Família executém una pila d'actes de qual immoralitat no'ns adoném. El comerciant s'agota treballant nit y dia per'acaparar diners, aixó es, municions pera la defensa dels seus, sacrificant a n'aquesta tasca devoradora malaguanyats instants de Vida que passen pera no tornar. Acota l'advocat articles de la llei ab càlculs aritmètics, y ofegan la veu de sa consciència'l *dernier cri* de la moda, els reclams d'una *première* sorollosa o'l burgit estrepitós

d'una nit de Reys... El metje s'estalvia tot lo que pot, sovint més de lo que deu, pera no prodigar als altres lo que destina als de casa, y sol cobrar per endevant atent a assegurar-se'l resultat pecuniari, ja que no sempre pot garantir la eficàcia dels seus serveys. Treu de qui pot, rich o pobre, sostenint aixís el *decoro professional* y vanitats adjacents, alimentats un y altres, freqüentment, ab suhòrs y llàgrimes de miserables...

L'apotecari (botiguer titular) compón las medecinas ab un ull a la recepta y l'altre al calaix, afinant el seu granatari, segons els cassos, ab llistas de clients bons pagadors o de clients morosos.

El mestre escursa'l temps y allarga las llistons; acarona o renya, castiga o tranziageix segons la importància de las mesadas.

L'artista veu y fa lo que'l públich vol que vegi o fassi: es l'industrial de la paraula, de la nota, del color y de la linia. Literat, se constituheix en tornaveu servil de la gran Mada. Pintor, se posa vidres *graduats* pera veurehi com veuen els que compran. Músich, cega impiament son gení, pera cantar a gust del aucellayre. Escultor, deshónra marbres pera ornar salons. Arquitecte, empresona son talent en gabià d'or.

Tenim a gloria ésser bons pares y bons fills, victimas propiciatorias anant al sacrifici coronadas de flors y ab el somris als llabris. Si sentim impulsos altruistas, els amidém avans de portarlos a la pràctica ab la mida de las conveniencias de la nostra família, y els matém en flor sense remordiment en quant considerém que podrian perjudicar als nostres. «(Si no fos la família!)» exclamém com exclama l'esclau: «Si no fos la cadena, com fugiria de la presó y correria a respirar l'ayre lliure y a deslliurar als oprimits!»

Admirable organització la de la Família! El pare governa (ab majúsculas o minúsculas), educa 'ls fills y... la ignorancia aumenta y la dolenteria no disminuheix. Més necessitat d'apendre que capàs d'ensenyar, es espill entelat ahont se miran els fills a totes horas sense *veures* may. En us lligitim del seu dret, el pare mana, mana a tort y a través y... 'ls fills fan aprenentatge de passivitat servil que'ls disposa a tolerar un altre dia jous més estrets, aixalantlos pera quan toca l'hora de volar. El pare trassa a *priori*l camí a n'els fills, els im-

posa la professió ab que's *guanyarán la vida* sense consultar las sevas naturals tendències, fent cas omis de las sevas vocacions, oposantshi, a voltas, ab cega y criminal obstinació; els empelta de comerciant, de militar, d'agricultor, *et sic de cæteris*, fomentant la producció de fruyta humana fàcilment assequible al puagó y al corch.

La mare jau en son llit d'impotencia, ab el cap apoyat en tou coixi d'atávica feblesa. Ella, la pobra malalta, té la missió de criar als fills, cuydarlos, assistirlos. ¿Qui millor qu'ella podria desempenyarla? Ella vetlla per la seva salut, se'ls *menja* a petons, els rodeja, —pobrets!— de mil cuydados y... la rassa no mellora, y cada nou Munyon qu'aixeca'l dit troba, prompte y sens esforços, nombrosissima parroquia. Victima de la educació deficient y xorca que reb en general la dona, desconeix la mare'ls preceptes més rudimentaris de la higiene. La cuyna, qu'hauria d'ésser una mena de laboratori sabiament dirigit, es, al contrari, l'anti-cambra de la farmacia. Sol estar la mare en complerta oposició ab la naturalesa, mirant com enemichs al sol y al ayre. Vesteix als fills com vestia en sa infantesa las pintadas ninas, engalanantlos ab flochs y torturantlos ab apreturas pera donarse gust y fer denteta a las amigas. Que no li toquin las fillas, aixó no: ella las pujará com Deu mana, iniciantlas de pas en els secrets del *firt* y'ls artificis de la *chasse à l'homme*.

La mare es, en un altre sentit, el contrapés del pare. Conseqüent partidaria de «fer els ulls grossos», contrasta ab sos prechs las reprensions d'aquell, atenuant, si arriba'l cas, cástichs ab caricias, aixugant llàgrimas ab lleminaduras. Ella *posa* continuament de protectora dels menuts, contenta emperó de qu'el pare sostingui'l seu paper de *barba*.

¿Qué esdevindrán els fills criats en aquest ambient saturat de desacerts? Esdevindrán els *pares y mares* de demá...

De la llar ne dihem «el santuari de la Família».

La metàfora es, ha sigut y será (mentres duri) foch-follet d'ignocència intel·lectual. La metàfora es el llenguatge de qui no sab parlar. Si creguessim en la existencia del mal, diriam que la metàfora ns ha perjudicat, en totas épocas, enormement. Ella ha posat enganysos vidres de colors en las oberturas

dels nostres sentits, falsejant las visions del intelecte que's creu pensar (amidar) y fantasieja no més.

¿Qui s'atreviria a posar, en mitj del torrent de metàforas sonoras qu'ha inspirat la Família, el digne d'una expressió cruament justa sens excitar la general indignació?

«No toquéu la Família, porque s'enfonzaria l'edifici social», se clama a totas horas.

En nostres temps d'enlluhernador progrés, l'arquitectura social no pot prescindir dels fonaments a l'antiga, no pot construhir a flor de terra: ha d'obrir el sol y enterrarhi suhor, forsas... Vida. Las construccions modernas, tot y essent hermosas y superbas, tenen encara'ls peus en l'ombra. Els nostres descendents construhirán piràmides invertidas, de base extensissima, mirant al cel, sostingudas per un punt, un sol, en terra, y equilibradas per una forsa inconeguda avuy.

SALVADOR ALBERT.

CONCERTS SECHIARI-CASELLA

Ab motiu, l'any passat, de la vinguda a Barcelona de la célebre orquesta Lamoureux de Paris, nostre públich s'enterá, ab tanta admiració com sorpresa, de qu'el primer violi de la esmentada orquesta, en Sechiari, era un concertista de primer ordre: las maravellas realizadas en el *Concert* de Max Bruch pel jove violinista ho demostraren d'una manera complerta.

Las ovacions del públich (tan expansiu sempre ab els que s'ho mereixen y devegadas fins ab els que no s'ho mereixen) feren creure a n'en Sechiari que a Barcelona se'l apreciava degudament y qu'el seu meritissim treball rebria en tota ocasió qu'ell se presentés el premi (honra y profit) corresponent a sas indisputables condicions d'artista.

Y efectivament: en el mateix teatre que no fa massa dias un públich fanatizat per la eterna *sirena* dels barcelonins, el TENOR, prenia per assalt ab el més gran entusiasme, ha tocat en Sechiari (ab el concurs del encara més jove pianista Alfred Casella) y'l públich, sobre tot en el primer concert, ha respost... quedantse a casa, si bé devém afegir en honor de la veritat, que la petita part de públich qu'assisti als concerts no fou avara d'aplaudiments y d'ovacions.

Y no obstant, en Sechiari es un artista de debó: de son violi n'arrenca sons de dolcesa infinida; sa execució es admirable, tot y agradantnos més encara sa pulcra y sentida dicció: diu las frases ab claretat y puresa extraordinarias, arribantnos a produhir (per

exemple en la *Sonata en fa major* de Beethoven), una de las més fondas emocions artísticas qu'hem experimentat.

Son company, el jove Alfred Casella, es un pianista en estat encara de formació, però d'un pervindre segur, sobre tot si té present que un ver artista deu sempre preocuparse en primer terme de *dir*, en segon terme d'*executar*.

En el primer concert que, com hem dit avans, la concurrencia fou escassíssima, posà en Sechiari en evidencia sas facultats, interpretant la *Sonata en re* de Saint-Saëns, en qual *allegro molto* quedà ben patentisada sa maravillosa execució, aixís com en l'*adagio* del *Concert en la major* de Mozart, demostrà son bon gust y sentiment artístich.

En Casella fou molt aplaudit en el *Preludi, Choral y Fuga* de César Franck, en quinas composicions revelà qu'era, ensemps que un executant de forsa, un pianista seriós, sense pose, que no feya ostentació de las dificultats venudas, sinó que més aviat tractava de dissimularlas.

En el segon concert cridà extraordinàriament l'atenció del auditori (ja més nombrós qu'en el primer) la colossal *Sonata en fa major* de Beethoven, obra maravillosa que té la puresa y la frescor del art clàssich alhora que l'encis poètic y sentimental del romàntich, y quals temps (en particular l'*allegro* y l'*adagio molto espressivo*) foren, en nostre concepte, la mellor revelació del talent artístich d'en Sechiari y d'en Casella. El primer vencé també las grans dificultats d'execució de la *Balada* de Moszkowski, de la gran *Chacona* de Bach, obra de proba pera tot violinista, y de la *Polonesa en la* de Wieniawski, composició d'escàs valor artístich. En Casella interpretà l'*Idili* d'en Chabrier, que per cert no té d'idili més que'l nom; la dificilíssima *Sonata en la* de Scarlatti; las poètiques obras de Schumann *A la nit* y *Novelette* (núm. 1), obras en las que'ns agradà molt el pianista, sobre tot en la darrera, quals dos temas tan diferents digué ab expressió y justesa. Però al executar, fora de programa, la *Mort d'Isolda* de Wagner, si en Casella hagués tocat devant d'un públich menys benèvol, hauria tingut un desengany, puig lo que va tocar no era la *Mort d'Isolda*, sinó una caricatura de la mateixa.

De totas maneres, sessions com las ofertes als filarmònichs de Barcelona per en Sechiari y en Casella, quedaran en la memoria dels bons aficionats de nostra terra, que sempre ens planyerem de que'l públich no hagi premiat ab sa assistència'l treball artístich d'en Sechiari y d'en Casella.

NOTAS BIBLIOGRÁFICAS

Es sempre agradable la tasca de donar compte dels llibres rebuts, quan aquests son de la importancia de la novela *César*, obra escrita en francés per nostre distingit amic en Nonce Casanova. *César*, avans de tot y per sobre de tot, es una obra d'art; l'autor, com tots els qu'están dotats d'un temperament artístich de debò, no es dels que van a cercar fora del art elements extranyos qu'hagin d'animarlo y reforsarlo. En Nonce Casanova, com ja'ns ho ha demostrat en las obras anteriors qu'ha tingut la galanteria d'enviarnos, es dels que creuen que l'art té finalitat propia, que una obra artística es bella en si mateixa, no devent tenir altre objecte que'l de produhir una intensa emoció estètica.

En Casanova assoleix el seu fi: la novela *César*, digna pariona per son assumpto de *Messaline*, té ls seus defectes com els té tota obra humana, però té qualitats que ningú podrà negarli.

El césar Caligula es l'héroie de la novela. L'autor francés, després d'havernos descrit el monstre-femella del imperi romá, Messalina, dominada sempre per la luxuria y pel crim. ha volgut presentarnos el monstre-masclé, més ben dit, un dels monstres-masclés, ver esguerro de la naturalesa, més odiós y repugnant encara que la esposa del césar Claudi. Caligula es un resúm de tots els defectes y vicis humans: cobart, vil, sanguinari, imbecil, lleig, ridículament presumtuós, sa historia es un teixit de maldats interminable. Els desitjos de Caligula ixen de la esfera dels desitjos humans, esdevenint quimeras. La seva megalomania pren proporcions épicas. Creyente superior als mortals y a las mateixas divinitats, intenta enmullerarse ab la lluna y desitja un sol cap a son poble pera poderlo segar d'una vegada.

En Casanova ha estat afortunadíssim al crear el medi ambient de l'acció. L'època apareix en son llibre molt ben estudiada, y en aquest sentit res se li ha d'objectar. Roma sorgeix en *César* com sorgeix en *Messaline*, ab tot son ver caràcter de la decadencia, qual sagell es el servilisme y la temensa en els estaments aristocràtics y en el poble, y'l despotisme en l'emperador. Es l'època en que las virtuts cívicas s'han perdut—obra de *César* y d'August — y'l món xifra sa felicitat en la felicitat personal del tirá que'l governa. El cor d'aquesta Roma batega en el llibre d'en Casanova, ab sos batechs que no's poden confondre ab els de cap altre poble.

Com a novela, *César* no'ns plau tant. La acció no interessa gayre, y en certs moments —y no ho dihem pera molestar al autor— pren l'aspecte d'argument d'òpera de gran aparat. El final, sobre tot, no'ns convens. En cambi, alguns de sos capituls (*Astérie, La*

lune, *Le reveil de César*), considerats com a quadros isolats, son bellíssims: el poeta hi predomina sobre'l novelista, podenthi en Casanova desplegar tota sa potent fantasia que'ls hi dona vida mercès a sa prosa plena de color y moviment.

L'obra es digna d'ésser l'egida, y sense que la trobém tan arrodonida com *Messaline*, no fa cap tort al bon nom de que disfruta en Nonce Casanova en las lletres francesas.

Ademés hem rebut altres dos llibres: *Sonets*, d'en Carlos Ossorio y Gallardo, y *D'aquí i d'allà*, d'en Santiago Rusiñol.

Els sonets de l'Ossorio tenen las qualitats exteriors que demana tan difícil y culta forma literaria, no mancántlosi tampoch sentiment. Vegis un exemple:

Yo para ti ambiciono, hermosa mía,
en vez de mis palabras delirantes,
poderte dar un trono de diamantes
fundidos por el sol del mediodía;
cuanto puede soñar la fantasía
en perfumes y joyas fulgurantes;
alfombras de zafiros y brillantes,
el morisco pensil de Andalucía;
noches de eterno amor voluptuosas;
robar al mar su espléndido tesoro
para verterlo en tu crugiente falda,
y con sus aguas verdes y abundosas
hechas cristales, sobre jaspe y oro
erigirte un palacio de esmeralda!

Qui escriu sonets com aquest es un bon versificador, y no desmereix com a poeta.

D'aquí i d'allà es un aplech de narracions y quadrets escullits dels llibres anteriors d'en Rusiñol: *Anant pel món*, *Fulls de la vida*, *Oracions* y *El poble gris*. Ab aquest llibre comensa la casa que l'ha editat, «L'Avenç», la publicació d'una edició popular d'obras catalanas y extrangeras.

G. Z.

FONAMENTS DE MON MÉTODE DE CANT

DE LA CONFERENCIA LLEGIDA EN L'«ASSOCIACIÓ WAGNERIANA», LA VETLLA DEL 9 DEL
CORRENT (I).

.....Vaig a exposar
els fonaments del sistema qu'he adoptat
enfront de la escola italiana que fins avuy
ha privat entre'ls meus paisans. La meua
escola no es més que la fidel reproducció de
la del meu mestre en Julius Hey, el mateix a
qui encarregà Ricart Wagner la ensenyansa

(i) Ab motiu de la presentació del tenor J. Raventós, deixeble del conferenciant

dels cantants pera l'estreno de la *Tetralogia*, a qui després encarregà la direcció de la escola de Bayreuth y que actualment des-empunya la càtedra de cant a Berlin.

Una sumaria exposició dels principis del seu mètode podrà donar idea clara de lo que constituheix els fonaments d'aquesta nova escola.

El llenguatge's converteix en cant, quan la paraula parlada experimenta una ampliació sonora, conseguint al mateix temps, ab ajuda dels medis melòdichs, ritmichs, dinàmichs y modulatoris una expressió superior.

El cant extén la paraula allargant las vocals de las sílabas segons el sentit d'ella. Aquesta dilatació de la sílaba ve determinada per l'accent de la paraula. El ritme llavors cuyda de que las sílabas concordin ab l'accent del idioma, formant ab llur retorn regular *períodes*, els quals tenen una correlació natural ab l'accent de las paraulas. D'això s'origina la declamació cantada que'ns mostra la organissació intima y especial del ritme del llenguatge.

Els medis materials d'expressió tant pel llenguatge com pel cant son en el fons els mateixos: sols son diferents els medis d'expressió nascuts de la unió d'aquests. La paraula cantada obté un efecte molt més gran quan resta fidel a las lleys primitives del llenguatge. Si manca aquesta homogenitat, el concepte de la paraula pert la seva expressió y's converteix en un producte sonor sensual, que serveix tot lo més pera donar a la música un text sense valor.

Si dins dels dominis d'expressió del llenguatge y del cant, observém la gradació de son desenrotlló genitiu, ne deduhirém la següent classificació com el punt de partida comú a abdós dominis:

a) *Sensació sonora* (que pot consistir en el só d'una vocal o d'un soroll inarticulat).

b) La paraula, formada d'aquests dos elements.

c) Transformació de la paraula en cant.

Això ultim se logra per medi de la dilatació racional de la vocal a la que s'hi uneix el soroll inarticulat, mentres una part creix fins a formar só, y's presenta entre'l soroll y la vocal la consonant com a medi natural pera formar la continuïtat de la oració. La sensació vocal sonora (considerada com a só natural del individu) passa per una serie de fases de desenrotlló fins arribar a un estat que serveix de medi refinat d'expressió pera'l cant, (só natural, normal e ideal). L'entusiasme sensual que senten els italians pel só, es a dir, el *bel canto*, té'l mateix origen que la llei de la declamació cantada establerta per Gluck y desenrotllada a son grau més alt per Wagner, es a dir, la llei de la *sensació sonora*. Mes el camí qu'han pres els italians es completament diferent, perseguint un fi

ben oposat. El cant italià resta, donchs, tan sols una sensació vocal, puig concedeix un lloch molt secundari al contingut de las paraulas y no's preocupa (al menys en gran part) de las exigencias del drama musical. Per aquell la melodia, l'acció y'l text poètic son sols gala de la virtuositat del cant, y consideran las consonants no sols com un destorb pera la *cantínela*, sinó qu'encara van més enllà, y quan els hi convé cambian las vocals que no'ls hi semblan prou sonoras, per altres que fisiològicament els hi resultan més plenas y més apropiadas pera fer un efecte purament instrumental y aixis assegurar la no interrupció de la línia melòdica. La particularitat característica de las vocals la subjectan a una vocalisació que té per sol fi un só bonich y sensual, mentres que la manifestació dels efectes psicològics es conseguida sols ab la modificació del timbre, ab la execució fogosa, per medi d'una mímica purament exterior y superficial y moltes vegades fins ab exclamacions naturals com sospirs, plors, riallas, etc.

La escola antiga italiana sens dubte ensenyava un estil noble y distingit, d'execució dramàtica, mes la escola actual traspassa ls limits estètics.

El verdader estil de cant deu, donchs, unir la materia y substancia de las paraulas, desenrotllarlas fins al grau més perfecte y desde aquest seguir per un camí natural fins arribar a la frase cantada, cercant ab ajuda del tò ideal una expressió superior del poema, convertintse llavors la paraula per si mateixa en cant hermós y ple de vida.

Es necessari, donchs, considerar las particularitats del llenguatge com l'arrel d'hont ixen en tota unitat la paraula y'l só fins arribar al assoliment del só ideal.

Avuy dia encara ls italians segueixen el camí oposat per complert. Primer se preocupan sols de que la veu sigui bonica, y més tart prenen las paraulas com una cosa secundaria. Si'l resultat fos el mateix, llavors seria indiferent el camí seguit, però com que'ls fins son ben diferents, es necessari coneixe ben bé ls camins pera saber ahont bifurcan y pendre la direcció que'ns ajudi a adquirir l'estil propi, no sols pera'l desenrotll del drama musical modern, sinó també pera tota classe d'obras.

Pels italians la vocal A es la que conté tota la bellesa sonora de la veu humana y l'única acceptada pera'l desenrotll tècnich del orgue de la veu.

Segons els principis exposats, la veritable escola deu comensar baix altres fonaments. Aquesta escola tindrà, donchs, la particularitat y'l poder de fixar la expressió de cada vocal per si sola dintre del domini total de las vocals, puig pera la declamació totas tenen igual importancia e igual significació. També es importantíssim y del tot decisiu

pera la formació de la veu, coneixe la correspondencia de cada vocal entre'ls registres de la veu y las sevas qualitats fisiològiques. Las ciencias modernas han causat grans transformacions en la fisiologia de la veu y els métodos usuals; especialment els motllos de las pretesas tradicions italianas, han sigut conmoguts en sos fonaments. La teoria de las vocals de Helmholtz sola, obra un camp d'exploració a tot mestre de cant que vulgui avensar en el seu art.

Els entrebanchs que's presentan en la neutralisació de las dugas classes de vocals (claras y foscas), que fins ara han sigut consideradas com una exigencia ilusoria y ensemps el desesper de tot cantant al trobar que una u o ù o be ò li surt malmesa, fosca y del tot inservible, han quedat vensuts.

Es veritat que l'idioma italià no posseheix aquests sons tan difícils, puig las vocals intermitjas li son desconegudas, y la u se troba pocas vegades. Mes aixó sol ens demostra que la escola italiana es insuficient per'aplicarla a tots els altres idiomas y que la llengua alemanya (com també la catalana) a causa de la riquesa y varietat en el poder d'expressió de las sevas vocals, exigeix un cuydado especial.

La escola de cant moderna deu seguir, donchs, el camí següent:

1.er La neutralisació complerta de totas las vocals y diptongs de la llengua en que's canta, porque per medi d'ella s'alleugera moltíssim la dificultat de igualar els diferents registres, y aixis els sons que limitan a'n aquests adquiriran més resistencia y una molt més gran ampliació sonora (aquesta neutralisació de las vocals es desconeguda per la escola italiana que considera la vocal A com única necessaria pera la formació de la veu. Per'xó se sent tan sovint en las cantants de la escola italiana aquesta desigualtat en el pas del registre gravé de pit).

2.^{on} La vocalisació fosca arriba al mateix grau d'expressió y modulació del só que la clara, y ademés es de gran influencia per'aqueixa, puig augmenta'l só, especialment en la A neutralisada. (La escola italiana d'avuy tampoch fa us d'aquesta ventatja, y d'aquí la causa de que la A surti incolora y blanca com una veu infantil en la corda mitja, y no sigui may apta pera'ls accents dramàtics de gran expressió y vigor.)

3.er La igualació complerta de las vocals dona a totas ellas, malgrat llur diferencia, l mateix volúm de veu, obtenint aixis una línia melòdica de timbre igual, y per lo tant, instrumental (aixó la escola italiana ho ha cercat sempre ab gran interés; mes el trevall vocal fet sol parcialment, dificulta son assoliment complert, ab tot y ser tant fácil pera'l cantant italià l'arribar a dominar las vocals.)

4.^{rt} Per medi de la neutralisació de totas las vocals, se fa desapareixe la incisió qu'en

la línia melòdica produïen les consonants.

5.na També ab aquesta neutralisació el recitat cantat obtindrà (per medi del estudi de las consonants fet ab consciència y l'apropiació de la tècnica de llur articulació), una inagotable augmentació de medis d'expressió com no posseïen pera la representació dramàtica las diverses branques de la llengua llatina.

Respecte a la conservació de la línia melòdica, la nostra escola y la italiana van aparellades, y'l cantant modern té d'assimilarse las lleys de la bellesa del cant pera *filar il tuono* del sistema italià, en quant avuy hagi sigut conservat pur de l'antiga escola.

6.ª Quan el cantant ha conseguit formar del tot la A qu'es el centre dels dos dominis de las vocals, y aixís consolidar el vocalisme total, ja té tot lo qu'es necessari a la veu humana pera expressar els sentiments de l'ànima. Llavors el deixeble ha arribat al nivell hont todas las escuelas convergeixen, o sigui al domini tècnich instrumental de la veu.

La escola italiana parteix de las mateixas lleys fisiològicas, però considera, com hem vist, la vocalisació com un medi pera la educació tècnica, es a dir, execució de tots els exercicis sobre la vocal A, y aixó ja desde'l comensament del estudi, mentres que la escola moderna's serveix de todas las vocals y considera'l só vocal absolut com relatiu fins que no s'ha conseguit igualarlo del tot.

Las *fioritures* son empleadas pels italians tan sols pera produhir un efecte a'n els oyents y pera donalshi goig y satisfacció ab el cant mateix, mes nosaltres hem d'interpretarlas sols com un ornament enginyós y aplicarlas lo més discretament possible de manera que no perjudiquin al pensament musical fonamental y no s'oposin al sentit general de l'obra.

La escola moderna també deu cuydar molt del *portamento*, porque aixó té pera'l cantant modern un valor especial. La tasca està en procurar que'l cant dramàtic (com se troba sovint en las frases amplas de Wagner, qu'exigeixen un fraseig lligat y potent), se desenrotlli en una línia melòdica, vestida ab todas las finesas ritmich-dinàmicas, y que la ondulació d'aquesta graciòsa línia arribi a produhir un efecte instrumental. Un cop assolit aixó, haurà obtingut el cantant l'estil de la dicció que li es tan necessaria.

Aquesta dicció enclou tot lo que'l *portamento* italià exigeix del cantant, com també per altra part el *tempo rubato* pren tota un'altra significació pel cantant modern. El italians fan el *tempo rubato* sols ab la intenció d'allargar el temps y desenrotllar alashoras tota la potencia de la veu; trenca (molts cops sense que'l text ho demani) la línia melòdica, o bé precipitan el compàs exageradament sense respectar la configuració ritmica y melòdica

de l'obra, o acaban la frase ab un *diminuendo* exagerat encara que la situació no ho demani. En el veritable estil de dicció, las modificacions del temps naixen directament del contingut poètic y de la accentuació lògica de las paraulas.

Finalment, l'estudi dels *trinos* no deu ésser el suprém triomf de la tècnica, ni'l punt culminant dels coneixements del cantant, sinó que la dicció demana que'l *trino* surti del sentit del text y del mateix sentiment. Aquest *trino* será, donchs, una intercalació melòdica dintre de la línia del motiu, o bé servirà com objecte final d'una frase, mes sempre dintre'l sentit de l'obra. Els compositors no l'han empleat sempre en aquest sentit, però Wagner els emplea ab gran acert. La partitura de *Els Mestres Cantors* n'està plena d'exemples; encantadors *trinos* y *fioritures* donan a la part de David una configuració altament cantàbil. Quin efecte més ben trobat també'l de Walther quan al acabar son cant de presentació «en propis mots y en to brillant» endressà al gremi rutinari son cant ple de frescor y alegria, terminantlo ab un *trino* clar y brillant! Y quants *trinos* no trobem també en el tercer acte de *Siegfried*, en aquell admirable despertar de Brunhilda!

Mes, apart de tot lo que porto exposat, y que com s'haurà vist fa referencia a la tècnica del cant, l'estudi d'aquest no deuria estribar en educar la veu pera un art que sense plan ni fi determinat conduheix sols a conquerir una celebritat més o menys dubtosa. Es hora ja de que's formin cantants que tinguin plena consciència del llur art y del camí qu'han de seguir per assolirlo, que sàpigam per què cantan, qu'es lo que cantan y com ho cantan.

Perxó s'ha de partir d'altres punts de vista, ben diferents dels que generalment han privat fins avuy. Als nostres cantants se'ls ha d'educar en el perfecte coneixement del treball qu'emprenen y ab exclusió completa de tota rutina y de tota mecànica que converteix en autòmatas als que deurian ésser artistes.

Y aixó sols se conseguirà cuydant, ensemps que s'educa la veu, d'educar també'l cantant, iniciantlo en una munió de branques del seu art que li constituïeixin un veritable fons de coneixements. Sols aixís podrà arribar a ésser un digne intérprete de tragedias tan potentes com el *Tristan*, y sols aixís podrà vence dificultats tan extraordinarias com las del cant en *Els Mestres Cantors*, que solzament son dominadas per l'artista qu'ha penetrat las innombrables finesas de la expressió melòdica y declamatoria y ha arribat a la plena comprensió d'aquest edifici armònic. Aqueixas obras, com tantas d'altras, exigeixen una execució dramàtica y cantada que, per desgracia, no es la que fins avuy estém més acostumat a sentir.

Per'acabar y pera que's tingui una idea del plan d'estudis qu'ha de seguir tot cantant qu'estudihi la nova escola, llegiré l'index de las materias de que's componen els tres cursos:

Primer curs.

De la producció y formació del só.—De la igualació dels registres.—De la manera d'allargar el só.—Del moviment en la calma.—De la calma en el moviment.—De la vocalisació.—De la dinàmica del cant.—De la formació de las sílabas.—De la línia melòdica del cant del text

Segón curs.

Material abundant d'exercicis.—De la formació de consonants.—Cant vocal tècnicament més difícil.—Interpretació musical e intel·lectual.—Execució acabada de la paraula cantada.

Tercer curs.

Exercicis més complicats.—El lied o cansó.—La Balada.—Formas dramáticas a una y més veus.—Estudi teòric de las mellors composicions de cant.—Estudi de parts dramáticas de cant.—Desenrotlló més rich de tècnica vocal.—Gimnástica corporal.—Mímica.—Transformació complerta de la paraula en só cantat com l'última y suprema forma expressiva del cant.

A. RIBERA.

REVISTA DE REVISTAS

El número de 15 de febrer de *La Renaissance Latine* (París) conté, entre altres treballs, un detingut estudi sobre *La Liberté d'Enseignement*, firmat per René Viviani, en el que's combaten els dos monopolis de la ensenyansa que venen a càrrech del Estat y de la Iglesia, y que, més qu'en altra cosa's basan en el mercantilisme, havent produhit tan sols estudis y métodos circunstancials, y havent creat a Fransa dugas menas de joventut escolar, dugas unitats morals e intel·lectuals, dugas direccions d'esperit; en una paraula, dos païssos en un. Cal obrir la escola a totes las hipòtesis, a tots els sistemes, y, en comptes de dissimular la veritat ab el silenci sobre determinats problemas, imposar la obligació de tractarlos tots, pera que, discutidas totes las religions, esdevingui triomfant la religió de la humanitat ab la pràctica de una ampla y noble moral cívica. Ab l'actual organissació, que té son origen en la llei de 1850, aixó's fa impossible, y l'autor combat dita falsa organissació ab gran copia d'arguments. En el mateix número s'inserta un fragment de *La Bible d'Amiens*, de John Ruskin, y s'acaban las *Pages inédi-*

tes d'André Chénier. Son remarcables els treballs *Les Hommes du Consulat*, de Gilbert Stenger, *Les Rencontres de M. de Bréot*, novel·la d'Henri de Régnier, y *La Nouvelle Espérance*, de la Comtesse de Noailles.

Nuestro Tiempo, de Madrid, publica en son número de febrer, a més de l'acostumada revista d'en Salvador Canals sobre *El mes pasado*, un notable treball del Unamuno titulat *Viejos y jóvenes; La enseñanza en 1902*, per Blas Lázaro Ibiza; *Orígenes del lenguaje*, per Julio Cejador, etc. En aquest número's continúa l'estudi d'en Pompeyus Gener sobre *La cuestión catalana*, en el que nostre benvolgut company exposa sas personalissimas y ben originals apreciacions de las causas qu'han produhit, a través dels sigles, el modern *Catalanisme*.

La Lectura, també de Madrid; número de febrer. Publica articles ben remarcables, com *La psicología popular ante los crímenes llamativos*, per P. Dorado; *El arte del cartel*, per Rafael Doménech; *La servidumbre rural en Cataluña*, per Rafael Altamira, etc., etc. Las criticas d'art y lletres son tan abundants com sempre, y ben notables, si exceptuem la del senyor R. D. Perés, quinas opinions ens semblarian més dignas de tenirse en compte si no's notés en el crítich un marcat afany de singularisarse apelant a arguments massa especiosos pera combatre una obra literaria catalana recentment apareguda.

Hojas Selectas. Barcelona. Número corresponent al actual mes de mars. Tan amena y tan instructiva com de costum se mostra aquesta revista en son darrer número, contribuhint-hi's nombrosos grabats que il·lustren el text, en el que s'hi troban las firmas de Tomás y Salvany, Sofia Casanova, Eduardo Zamacois, Francisco Acébal, Alejandro Barret, etc., etc.

Le Ménestrel, revista de música y teatres que's publica a París. Conté en sos darrers números diverses cròniques musicals y continúa la publicació d'unas *Notes d'ethnographie musicale* ocupantse de *La Musique dans le continent africain*, que firma en Julien Tiersot.

La Rassegna Internazionale (Roma) publica en son número de febrer treballs de Bertani, Beltramelli, Frenzi, Garscin, Giulia Daudet, etc.

La Terro d'Oc, revista felibrenca que veu la llum a Tolosa. Publica la llista dels felibres de «L'Escolò Moundino», y diversos treballs literaris de Helios, Riviére, Fagot, Molère, Delriu, Lamourère, Faure, Benazet, etc., etc.

Euskalduna, de Bilbao, continúa sas campanyas anticentralistas accentuant la nota de germanor ab els autonomistas catalans.

La Grande Revue, de París, en son número de mars, publica magnífichs treballs,

com el títol *A propos de la récente grève générale des mineurs*, firmat per Charles Guieysse, *La Natalité française et les lois successorales*, per Ambroise Colin, y *Le Mouvement de monopolisation aux États-Unis* (conclusió), per C. A. Maybon.

Pel & Ploma, de Barcelona. En el número de febrer hi apareixen hermosas reproduccions d'alguns dels quadros de la darrera Exposició Rusiñol, y altras de quadros y dibuixos d'en Feliu de Lemus, essent d'aquest artista'l fac-simil que's regala als subscriptors en lámina solta. En el text hi figuren las firmas de Joan Pijoan, Lluís de Zulueta, Pinzell, Apeles Mestres, G. Desdevises du Dezert, Dr. Gustavo Pittaluga, etc.

Catalunya. En els darrers números d'aquesta nova revista que's publica a Barcelona s'hi troban bons treballs d'en Joan Rosselló, Lluís Gispert, Joseph Carner, Claudi Planas y Font, etc. Ha publicat també la traducció d'una hermosa conferencia donada per Ruskin en un Institut d'un barri obrer de Londres, altra traducció d'una *Rondalla* de Andreu Holstroom, y un fragment de la novela d'en Marián Vayreda *La Punyalada*, pròxima a apareixe.

També hem rebut els ultims números de *Hispania*, *Arquitectura y Construcción*, *Revista de la Sociedad Artístico-Arqueológica*, *Espanya Cartòfila*, *Bulleti del Centre Excursionista de Catalunya* y altras revistes de Barcelona; *L'Européen*, y *La Critique Internationale*, de Paris; *Le Journal des Pyrénées-Orientales*, de Perpinyà; *Novy-Kult*, de Praga; *Alhambra*, de Granada; *Juventud*, de Valencia, etc., etc.

NOVAS

Entre las innumerables protestas que s'han enviat al ministre de Gracia y Justicia per son projecte de reforma del Notariat, hi figura la següent de la Junta Permanent de la *Unió Catalanista*:

«La Junta Permanent de la *Unió Catalanista* ha pres en sessió d'avuy l'acort de protestar del decret reformant lo Notariat, encara que té la convicció, y aixís llealment ho confessa, de que tant aquesta protesta com totes las altras que's fassin a Catalunya poch ó gens influirán en l'aním de V. E., que al redactar lo document ho feu ab premeditació sabent lo que feya y per qué ho feya.

Decrets com lo del passat Ministre d'Instrucció y'l que V. E. acaba de sotmetre a la sanció del Quefe

del Estat, serveixen pera demostrar palesament als catalans apàtics la justícia de las aspiracions que la *Unió Catalanista* proclamá á Manresa y que han d'acabar per ésser oficialment reconegudas pel Govern del Estat espanyol.

Lo que comuniquem á V. E. pera son coneixement. Visqui V. E. molts anys. Barcelona, 8 de mars de 1903. — Lo President, *Joseph M.ª Roca*. — Lo Secretari, *Manel Rocamora*. — Excm. Sr. Ministre de Gracia y Justicia.»

Las eleccions de diputats provincials celebradas el passat diumenge, foren en nostra ciutat una manifestació de cultura, donchs els ciutadans pogueren emetre son vot sense coaccions, resultantne d'aixó una vera desfeta pera'ls cacichs.

Han triomfat els republicans en primer lloch, y en segon lloch els regionalistas; y han triomfat porque cada hu ha pogut fer us de sa llibertat, *rara avis* en aquest pais.

Nosaltres ens alegrém del triomf en quant significa llibertat. Y per lo que toca als republicans, encara'ns n'alegrariem més si no's diguessin unitaris, aixó es, si no contradissin, com desgraciadament succeheix, el concepte de llibertat ab l'antitètic d'unitarisme qu'ostentan molts en llur bandera.

Nostre lema es l'autonomia, y es menester que s'arribi a comprendre que sols ab un lema com aquest se pot ésser ben lliberal. Y aixís seguirem predicantho a totes las classes en general, sense predileccions per cap d'ellas, porque totes son factors d'igual importancia dintre d'una societat, y sense l'una no existiria l'altra com sense'l concurs de totes no arribariam allà hont volém.

L'obrer catalá, que forma la gran massa, ja ho va comprendre de quin cantó está la vera llibertat; ja's va donant compte de que fins ara l'han fet servir pera formar els grans remats. El dia que sia autonomista y's lliuri de tot perjudici, el dia que's dongui compte de quina manera's va a la vera llibertat del poble y ensemps del individu, aquell dia veurém complert el triomf del Catalanisme per demunt dels farsants de la politica, diguinse republicans o monárquichs, que pretenen eternisar l'endarreriment y'l jacobinisme en aquesta Catalunya qu'ha d'ésser terra de la llibertat y de l'autonomia.

El prop vinent diumenge, dia 15, se reunirà Consell general extraordinari de representants de la *Unió Catalanista*, convocat per la Junta Permanent pera tractar del següents assumptos:

Normalisació del estat económic de la *Unió*.

Elecció de vocal per dimissió d'en Joseph Mallofré.

Discussió de las proposicions que's presentin.

Al «Ateneu Barcelonès», ahont venen celebrantshi sessions pera discutir el tema «Dret d'Associació», hi donà'l dia 4 una conferencia nostre distingit amic y col·laborador el doctor Martí y Julià. S'ocupà de la institució matrimonial, se declarà contrari a sa indisolubilitat y sentà que la societat actual, en lo que respecta a la família, se mostra encara molt endarrerida, tota vegada que'ls fills de las famílias modernas, per causas econòmicas y per desviació moral, pateixen els mateixos mals que'ls fills de las societats primitives, porque certament no se'ls menjan, però en cambi'ls fan treballar quan no tenen prou foras encara, o'ls tancan en colegis privantlos d'una vida natural y expansiva com hauria d'ésser la de la veritable família, la qual queda avuy reduhida al matrimoni, aixó es, a la unió sexual, tota vegada qu'als vells els tancan las famílias pobres, y'ls aïslan las acomodadas.

Li faltan al matrimoni modern els sentiments de moralitat y d'emotivitat, el primer pera evitar que'l fi principal sia mercantil, y'l segon pera que la unió dels sexes obeheixi a una passió normal que'ls fassi més equilibrats y feconds, donant fills més perfectes, com científicament s'ha probat que'ls donan els matrimonis que més s'estiman.

Després de la família, primer grahó social, ve'l municipi, primer element sociable que ja porta en si'ls fonaments de las agrupacions més perfectas, encara que no del tot desenrollats. De l'agrupació de municipis es d'hont naix la nació, may la regió. Aquesta científicament no existeix. Es un concepte fals y especulatiu dels politichs, y més dels politichs a la espanyola; mentres que la nació es un organisme natural y complet.

L'estat no té rahó d'ésser; en la naturalesa no existeix; es un fet arbitrari, y per'xó veyém que pera existir ha d'apelar a la forsa. No fentho aixís, no's sostindria.

No existeix la patria universal. Els grans estats, encara que sían federats, son també atentatoris al dret y a la rahó, puig s'apoyan en l'imperialisme.

El senyor Martí y Julià fou objecte d'aplaudiments entusistas per sa notable disertació.

La quinta de las conferencias dedicadas a Zola que venen donantse setmanalment al Ateneu, anà'l passat divendres a càrrech de don Amadeu Hurtado, qui disertà sobre'l tema «Algunas ideas jurídicas de Zola». Digué que l'obra de Zola — que presentà en síntesis — es el trassumpte de la societat del seu temps, llibertadora de pobles, emancipadora de consciencias y defensora de la veritat. Després examinà las diferentes obras en que

Zola va exposar son pensament juridich respecte a la organissació de la justícia legal, relacions de la societat ab la iglesia, drets de la dona y'l nen, y reglamentació del treball. La transformació dels drets socials la esperava Zola de las foras constructoras de la massa, a la que aconsellà'l treball y'l foment de las cooperativas per arribar a una completa redempció.

Durant la conferencia fou molt aplaudit el senyor Hurtado, reproduhintse al final els aplausos.

No molt nodridas, però ben notables han sigut las dugas exposicions d'obras pictòricas d'en Galwey y en Graner, obertas al públich durant la passada setmana la primera, y durant l'actual la segona, a Ca'n Parés. Els inteligents han pogut fruhir ab las obras exposadas, molt ben escullidas certament per sos respectius autors, puig en ellas s'hi troban aquellas rellevants qualitats que fan inconfundible llur personalitat artística, per l'especial sentiment y visió de la realitat, aixís com per la factura, ben característica en un y altre pintor.

Publicacions rebudas:

Elementos de Química Agrícola, per Cassimir Brugués y Escuder. És notable aquesta obreta per la claretat del estil y per sa importancia práctica. Està dividida en quatre parts. En la primera s'estudia l'atmosfera, sos components y variacions. En la segona la terra de conreu, la descomposició de las rocas, de las materias orgánicas, el poder absorbent de la terra, sa coherencia, etc., etc. En la tercera part s'estudian las plantas, sos elements químichs, minerals y orgánichs, l'aygua y materia seca que contenen, la transpiració y absorció de l'aygua, y alimentació. La quarta part, dedicada als abonos, es molt nodrida, estudiantse tots els abonos absoluts y relatiu, sas dosis y son valor comercial. Precedeix a l'obra un prólech de don Manel Raventós.

Velká Revoluce, per Petr Kropotkin. Fascicle sobre la Revolució francesa y la qüestió social, publicat per la Biblioteca del *Nového Kultu*, de Praga.

O Vychově, per F. Domela Nieuwenhuis, publicat també per la Biblioteca del *Nového Kultu*.